

Anne Hellum
og Anniken Sørlied red.

Frihet, likhet og mangfold

GYLDENDAL

FRIHET, LIKHET OG MANGFOLD

ANNE HELLUM OG ANNIKEN SØRLIE (RED.)

FRIHET, LIKHET OG MANGFOLD

KJØNNSIDENTITET OG SEKSUELL ORIENTERING I RETTSLIG,
MEDISINSK OG SAMFUNNSVITENSKAPELIG KONTEKST

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2021
1. utgave, 1. opplag 2021

ISBN 978-82-05-51869-8

Omslagsdesign: Gyldendal Akademisk
Layout: Laboremus
Sats: HAVE A BOOK
Brødtekst: Minion Pro 10,5/15 pkt
Papir: Amber graphic 90 g
Trykk: Opolgraf, Polen 2021

Alle henvendelser om boken kan rettes til
Gyldendal Akademisk
Postboks 6730 St. Olavs plass
0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk
akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.
Se www.gyldendal.no/miljo

Forord

Hvordan nasjonal og internasjonal rett fanger opp livsforholdene til lesbiske, homofile, bifile, trans- og interkjønnpersoner (LHBTI) er denne bokens hovedtema.

Forskningen som er samlet her, begynte med forskningsprosjektet «Kjønnsidentitet og seksuell orientering i internasjonal og nasjonal rett», som ble finansiert av Fri prosjektstøtte for humaniora og samfunnsfag (FRIHUMSAM) i Norges forskningsråd i perioden 2013 til 2019. Prosjektet ble ledet av professor Anne Hellum ved Institutt for offentlig rett ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Anniken Sørli var prosjektets ph.d.-stipendiat med avhandlingen *The right to gender identity: a grounded life cycle perspective*, som i 2019 ble tildelt H.M. Kongens gullmedalje. Prosjektets mastergradsstipendiater var Anders Skjellerudsveen Sondrup, Lars Andre Strøm Arnesen og Andrea Vige Grønningsæter. Lars Andre Strøm Arnesen har siden utgitt lovkommentaren til Lov om endring av juridisk kjønn på Universitetsforlaget, mens Andrea Vige Grønningsæter har fortsatt forskningen på feltet som ph.d.-stipendiat ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen.

I arbeidet med dette prosjektet har vi hatt omfattende og inspirerende samarbeid med forskere fra andre fagdisipliner som historie, medisin, psykologi, offentlig politikk og tverrfaglige kjønnsstudier. Resultatene av dette brede samarbeidet, som fant sted gjennom ulike forsknings- og formidlingsaktiviteter, ble presentert på prosjektets avslutningskonferanse «Kjønn og rett i endring: seksualitet, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk» ved Institutt for offentlig rett i november 2018. Her bidro blant annet også Bufdir ved Nora Mehse, Likestillings- og diskrimineringsombudet ved Helle Holst Langseth, Skeiv Verden ved Susanne Demou Øvergaard, Barneombudet ved Anders Prydz Cameron og Ingun Wik fra Helsestasjon for kjønn og seksualitet (HKS) med viktige perspektiver på konferansens tematikk. En særlig takk til Luca Dalen Espseth og Tove Lundberg, som bidro med paper-presentasjoner. Gjennom

prosjektperioden har kontakten med HKS, Bufdir, LDO, Fri, Skeiv Verden, Harry Benjamin Ressurssenter og Stensveen Ressurssenter gitt betydningsfull innsikt og gode samtaler.

Etter prosjektets formelle avslutning i 2019 fortsatte vi dette inspirerende samarbeidet med sikte på å publisere den flerfaglige antologien *Frihet, likhet og mangfold: kjønnsidentitet og seksuell orientering i rettslig, medisinsk og samfunnsvitenskapelig kontekst*. Dette ga oss anledning til å følge den rettslige, sosiale, politiske og medisinske utviklingen på feltet utover prosjektperioden, som sluttet i 2019. Vi har som et ledd i dette hatt forfatterseminarer hvor vi har lest, kommentert og utfordret hverandres forståelse av senere års rettslige, medisinske og politiske utvikling. Videre har vi engasjert anonyme fagfeller som har gitt uavhengige vurderinger av de ulike bidragenes innhold og kvalitet.

Vi har mange å takke for at denne boken er blitt til. For det første vil vi takke Lene Løvdal, som hadde ideen til dette prosjektet og var med og utformet søknaden til Norges forskningsråd. Dernest vil vi takke Norges forskningsråd for forskningsmidler. Institutt for offentlig rett, som har stått for prosjektadministrasjonen, har gjort at vi har kunnet konsentrere oss om forskningen. En særlig takk til tidligere instituttbestyrer professor emeritus Aslak Syse, nåværende instituttbestyrer Inger-Johanne Sand, kontorsjef Øyvind Henden og rådgiver Elisabeth Wenger-Hagene. Vi vil også takke Åshild Marie Grønningsæter Vige, Mari Gakkestad, Ina Ausland, Elise Koppang Frøyd og Anne-Marie Gulichsen for ulike former for assistanse med organisering av konferanser, seminarer og formidling.

En stor takk går til fagmiljøet ved Institutt for offentlig rett, Norsk senter for menneskerettigheter, Institutt for kriminologi og rettssosiologi og Senter for tverrfaglig kjønnsforskning ved Universitetet i Oslo, Senter for kjønnsforskning ved NTNU og Senter for kvinne- og kjønnsforskning ved Universitetet i Bergen, som på ulike måter har deltatt i den faglige utviklingsprosessen fra prosjektet startet og fram til i dag. Ved Institutt for offentlig rett vil vi rette en særlig takk til professor Kirsten Sandberg, som har bidratt sterkt til bokens barneperspektiv, og som også var veileder for Anders Skjellerudsveen Sondrups mastergradsprosjekt. Vi vil også særlig takke professor Vibeke Blaker Strand med sine menneskerettslige og likestillings- og diskrimineringsrettslige innspill. Professor Ragnhild Hennum, Mads Andenæs, Kirsten Ketscher og Tone Linn Wærstad har vært viktige samtalepartnere. Marit Halvorsen har bidratt med forskning som har vært relevant for oss. Forskergruppen Velferd, rettigheter og diskriminering (VERDI) ved Det juridiske fakultet under ledelse av professor Ingunn Ikdahl takkes for gode faglige diskusjoner og innspill til prosjektets ulike publikasjoner. Førsteamanuensis Anne Kjersti Befring takkes

for nyttige innspill og kommentarer på prosjektets helserettslige temaer. Ved Institutt for kriminologi og rettssosiologi retter vi en særlig takk til professor May-Len Skilbrei, som var biveileder for Anniken Sørliens doktorgrad. Ved de tverrfaglige kjønnsforskningssentrene retter vi en særlig takk til Elisabeth Lund Engebretsen (tidligere ved UiO, nå UiS), Agnes Bolsø (NTNU) og Randi Gressgård (UiB).

En særlig takk går til de anonyme fagfellene for grundige, reflekterte og inspirerende kommentarer som bidro til å gi et løft til!

Og sist, men ikke minst – en stor takk til Gyldendal Akademisk for tålmodighet, gode råd og forfatterseminarer i forlagets lokaler.

Oslo, 9. juni 2021

Anne Hellum og Anniken Sørlie

Innhold

INNLEDNING FRIHET, LIKHET OG MANGFOLD: FRA IDEAL TIL REALITET	17
<i>Anniken Sørli og Anne Hellum</i>	
1 Politisk og rettslig anerkjennelse av kjønns- og seksualitetsmangfold	17
2 Fra «annen status» til Yogyakartaprinsippene	19
3 Språklig spenningsfelt	21
4 Bokens ulike deler	24
4.1 Retten til kjønnsidentitet (del I)	24
4.2 Retten til kjønnsidentitet: mellom rettslig anerkjennelse og medisinsk behandling (del II)	29
4.3 Anerkjennelse av kjønns- og seksualitetsmangfold: diskrimineringsrettslige, strafferettslig og flyktningrettslige utfordringer (del III)	34
DEL I RETTEN TIL KJØNSSIDENTITET	41
KAPITTEL 1 KIRURGI OG BYRÅKRATI	42
<i>Sigrid Sandal</i>	
1 Innleiing	42
2 Eit lite utforska felt	44
3 Historisk bakgrunn	45
3.1 Problemstillinga kjem til Noreg	46
4 Utgreiinga om behandling av genuin transvestisme	47
5 Juridiske vurderingar	50
5.1 Namneendring	54
5.2 Endring av kjønnsstatus	56
6 Mot formalisering	58
7 Konklusjon	62

KAPITTEL 2 RETTEN TIL KJØNNSIDENTITET OG JURIDISK REGISTRERING AV KJØNN: UTVIKLINGSLINJER FRA MENNESKERETTSDOMSTOLENS PRAKSIS OG NORSK RETT	63
<i>Daniela Alaattinoğlu, Lars Andre Strøm Arnesen og Anniken Sørlie</i>	
1 Innledning	63
2 Retten til kjønnsidentitet etter EMK	65
2.1 Innledende om retten til privatliv etter EMK artikkel 8	65
2.2 Fase 1 – ingen plikt til å endre «post-operative transseksuelles» juridiske kjønn	68
2.3 Fase 2 – statenes positive forpliktelse til å anerkjenne «post-operative transseksuelles» kjønnsidentitet rettslig	70
2.4 Fase 3 – konvensjonsstatenes adgang til å stille vilkår for endring av juridisk kjønn	73
2.5 Oppsummeringsvis – retten til kjønnsidentitet	77
3 Juridisk kjønn i Norge: et kort tilbakeblikk	77
4 Norsk forvaltningspraksis før 2016: veien mot et skille mellom medisinsk og juridisk kjønn	79
4.1 Konflikt mellom medisinsk praksis og menneskerettighetene	81
4.2 Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse fra 2014	83
4.3 Rett til rett kjønn og en ny lov	84
5 Lov om endring av juridisk kjønn	86
6 Diskusjon	87
6.1 Manglende kontroll med egne opplysninger om juridisk kjønn	88
6.2 Forholdet mellom juridisk kjønn og kjønnsespesifikke lover og praksiser	89
6.3 Lov om juridisk kjønn er binær, mens kjønnsidentitet er mangfoldig	91
7 Avslutning	93
 KAPITTEL 3 RETTSLIG ANERKJENNELSE AV KJØNNSMANGFOLD: BØR REGISTRERING AV JURIDISK KJØNN AVVIKLES?	94
<i>Lars Andre Strøm Arnesen</i>	
1 Innledning	94
2 Fire begrunnelser for registrering av juridisk kjønn	97
2.1 Innledning	97
2.2 Bakgrunnen for juridisk kjønn som folkeregistrert opplysning	98
2.3 Bruk av juridisk kjønn til utstedelse av fødselsnummer	100
2.4 Bruk av kjønnsmarkører i pass, ID-kort og fødselsattest	101
2.5 Bruk av juridisk kjønn til anvendelse av kjønnsespesifikk lovgivning	103
2.6 Bruk av juridisk kjønn til forskning og statistikk	104
3 Alternativer til dagens bruk av juridisk kjønn	105
3.1 Innledning	105
3.2 Avviklingskonsekvenser for de fire bruksområdene	106
3.3 Oppsummering	108
4 Vurdering opp mot retten til privatliv og diskrimineringsvernet	109
4.1 Innledning	109
4.2 Implikasjoner av den juridiske tokjønnsmodellen	109
4.3 Alternativer til tokjønnsmodellen	111
4.4 Er den juridiske tokjønnsmodellen diskriminerende?	112
4.5 Personvern og bruk av juridisk kjønn	116
5 Konklusjon	119

**KAPITTEL 4 LOV OM ENDRING AV JURIDISK KJØNN,
BIOTEKNOLOGILOVEN OG BARNELOVA – REPRODUKSJON OG
FORELDRESKAP I KONTINUITET OG ENDRING** 121

Anniken Sørli

1	Innledning	121
2	Bakgrunn	123
2.1	Innledning	123
2.2	Lov om endring av juridisk kjønn	124
3	Internasjonal rett om etablering av foreldreskap og tilgang til assistert befruktning for transpersoner	126
3.1	Assistert befruktning	126
3.2	Etablering av foreldreskap for personer som har endret juridisk kjønn	128
4	Norsk lov om foreldreskap: assistert befruktning og etablering av foreldreskap	131
4.1	Bioteknologiloven – hovedtrekk ved assistert befruktning	131
4.2	Assistert befruktning for personer som har endret juridisk kjønn	132
4.3	Etablering av foreldreskap etter barneloven	135
4.4	Etablering av foreldreskap for personer som har endret juridisk kjønn etter norsk rett	137
5	Alternativ regulering av assistert befruktning og etablering av foreldreskap	143
6	Avsluttende bemerkninger	145

**KAPITTEL 5 ERSÄTTNING OCH GOTTGÖRELSE FÖR KASTRERING OCH
STERILISERING AV TRANSPERSONER I SVERIGE OCH NORGE** 146

Daniela Alaattinoğlu

1	Inledning	146
2	Ofrivillig sterilisering och kastrering av transpersoner som en kränkning av mänskliga rättigheter	148
2.1	Gottgörelse till ofrivilligt steriliserade och kastrerade transpersoner	153
3	Sterilisering av transpersoner i Sverige, det allmännas ansvar och ersättning	155
4	Individuella rättsprocesser mot staten – kastreringskrav och gottgörelse i Norge	161
4.1	Kastreringskravet som hinder för rettsligt könserkännande	165
4.2	Ofrivillig kastrering	167
4.3	Senare utveckling	169
5	Jämförande analys: individuella och kollektiva perspektiv, rettsligt och politiskt beslutsfattande	170
5.1	Finns det en juridisk skyldighet att gottgöra ofrivilligt steriliserade och kastrerade transpersoner?	172
5.2	Är det socialpolitiskt önskvärt att staten gottgör ofrivilligt steriliserade och kastrerade transpersoner?	175
6	Till slut	177

**DEL II RETTEN TIL KJØNNSIDENTITET: MELLOM RETTSLIG
ANERKJENNELSE OG MEDISINSK BEHANDLING** 179

**KAPITTEL 6 TRANSKJØNN I MEDISINEN – EN HISTORIE OM DIAGNOSER
MELLOM STIGMA OG OMSORG** 180

Ketil Slagstad

1	Innledning	180
2	Psykologisk og sosial kjønn i medisinsk historie	181
3	Transkjønn i diagnosesystemene	184
4	Fra psykisk lidelse til seksuell helse	187
5	Fra begge kjønn til alle kjønn	192
6	Avslutning: diagnosens funksjoner og makt	196

**KAPITTEL 7 MEDISINSK PERSPEKTIV PÅ BEHANDLING AV MEDFØDT
VARIASJON I KROPPSLIG KJØNNSUTVIKLING OG KJØNNSINKONGRUENS
HOS BARN OG UNGE** 200

Anne Wæhre

1	Innledning	200
2	Variasjon i kroppslig kjønnsutvikling: perspektiver på variasjon i kroppslig kjønnsutvikling	201
2.1	Begrepsavklaring: Hva er kroppslig kjønnsutvikling?	201
2.2	Dagens situasjon	202
2.3	Utvikling og variasjon av kroppslig kjønn: et medisinsk perspektiv	203
2.4	Hvor mange har en variasjon i kroppslig kjønnsutvikling?	204
2.5	De ulike tilstandene	205
2.6	Risiko for ondartede svulster i underutviklede kjønnskjertler	209
3	Historisk bakgrunn og utvikling av praksis: kirurgisk intervensjon ved variasjon i kroppslig kjønnsutvikling	210
3.1	Tidligere praksis	210
3.2	Nyere praksis	211
4	Samtykke og medbestemmelse: betydning for medisinsk behandling	212
5	Dagens behandlingstilbud ved kjønnsinkongruens	214
5.1	Innledning	214
5.2	Endring i begreper og diagnoser hva gjelder kjønnsidentitet	214
5.3	Nye retningslinjer og endring i organisering av helsetilbudet	215
5.4	Utredning av kjønnsinkongruens	218
5.5	Behandling for barn og unge under 16 år	218
5.6	Behandling for ungdom over 16 år	219
5.7	Vurdering i lys av empirisk erfaringer	220
5.8	Manglende forskning og etisk stress hos behandlere	221
6	Avsluttende betraktninger	224

**KAPITTEL 8 PSYKOLOGISK OG MEDISINSK BEHANDLING AV BARN
OG UNGDOM MED KJØNNSINKONGRUENS – EN FAGETISK OG
MENNESKERETTSLIG DISKUSJON** 225

Reidar Schei Jessen og Kirsten Sandberg

1	Innledning	225
2	Metode	227

3	Bakgrunn	229
3.1	Oversikt	229
3.2	Medisinske og psykososiale behandlingsmodeller	231
3.3	Klinisk begrunnelse for tidlig intervensjon	234
3.4	Hva vet vi om den psykiske helsen til barn og unge med kjønnsinkongruens?	235
4	Har barn en menneskerett til behandling for kjønnsinkongruens?	237
4.1	Innledning	237
4.2	Retten til utvikling	238
4.3	Barnets rett til identitet	238
4.4	Retten til helse	241
5	Den konkrete avgjørelsen av om barnets skal få medisinsk behandling	242
5.1	Oversikt over vilkårene	242
5.2	Rett til nødvendig helsehjelp	243
5.3	Forsvarlig helsehjelp	245
5.4	Barnets beste	251
6	Selvbestemmelse for barnet i spørsmål om behandling for kjønnsinkongruens?	253
6.1	Barnets rett til privatliv	254
6.2	Foreldrenes bestemmelsesrett og barnets gradvis utviklede evner	255
6.3	Norsk lov om barnets rett til å samtykke	256
6.4	Nærmere om informert samtykke	257
6.5	Bør barns selvbestemmelsesrett i spørsmål om behandling for kjønnsinkongruens endres?	259
7	Oppsummering og diskusjon	260
7.1	Rettstilstanden kort oppsummert	260
7.2	Håndtering av de faglige dilemmaene i lys av barns rettigheter	262
KAPITTEL 9 HELSE TIL ALLE KJØNN?		266
<i>Janneke van der Ros</i>		
1	Innledning	266
2	Begrepsavklaring	268
3	Bakgrunnen for utarbeidelse av en nasjonal faglig retningslinje	271
3.1	Transpolitiske spørsmål kommer på den politiske agenda	271
3.2	En ny vending	278
4	Forslag til nasjonal faglig retningslinje – hovedpunkter og høringsinnspill	279
4.1	Målsettingen: desentralisert, differensiert og helhetlig helsehjelp	279
4.2	Bort fra tokjønnsmodellen	280
4.3	Flytting av behandling til lavere nivå og større vekt på pasientens medbestemmelse	280
4.4	Behandling av barn og ungdom	281
4.5	Rett til fornyet medisinsk vurdering	281
4.6	Anerkjennelse av rett til behandling for de som har startet behandling et annet sted	282
4.7	Utvidelse og forenkling av tilbud av flere hjelpemidler	282
4.8	Anerkjennelse av annen faglig kompetanse og behov for tverrfaglig samarbeid	283
4.9	Behov for forskning	283
5	Hovedlinjene i uenighetene	283
5.1	Desentralisert versus sentralisert tilbud	284
5.2	Er psykiatrisk utredning nødvendig? Hvem anses å ha diagnostisk kompetanse?	286
5.3	Desentralisering av helsetilbud til barn og ungdom	288
5.4	Omfanget av pasientens rett til medbestemmelse eller selvbestemmelse	291
5.5	Proessen videre	292

14 INNHOLD

6	Diskusjon	294
6.1	Kamp om definisjoner	294
6.2	Retningslinjen som svar på kritikk av eksisterende helsebehandling	299
6.3	Transpasienter og andre pasienter	301
7	Avsluttende merknader – to skritt frem og to tilbake?	302

DEL III ANERKJENNELSE AV KJØNNS- OG SEKSUALITETSMANGFOLD: DISKRIMINERINGSRETTLIGE, STRAFFERETTLIGE OG FLYKTNINGRETTLIGE UTFORDRINGER 305

KAPITTEL 10 INDIVIDETS VERN MOT DISKRIMINERING PÅ GRUNNLAG AV SEKSUELL ORIENTERING, KJØNNSIDENTITET OG KJØNNSUTTRYKK: ET VERN PÅ MAJORITETENS PREMISER? 306

Anne Hellum

1	Innledning	306
2	Formål og metode: Passer vernet?	309
3	Diskrimineringsgrunnlagene – forholdet til samfunnets kjønns- og seksualitetsmangfold	311
3.1	Innledning	311
3.2	Det internasjonale bakteppet	311
3.3	Seksuell orientering – grunnlaget framvekst og innhold	313
3.4	Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk – grunnlagets framvekst og innhold	315
3.5	Kombinasjon av seksuell orientering, kjønnsidentitet og andre grunnlag	318
4	Direkte og indirekte diskriminering	319
4.1	Innledning	319
4.2	Kravet om negativ forskjellsbehandling	320
4.3	Saklig, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende	322
5	Håndheving av individklager	323
5.1	Innledning	323
5.2	Unntatt fra nemndas håndheving: forholdet mellom diskrimineringsvern og annen lovgivning	324
5.3	Ldl. § 9 stilt dårligere – tre saker fra nemndspraksis	326
5.4	Saklighetskravet ved indirekte forskjellsbehandling	333
5.5	Sammensatte identiteter, indirekte eller direkte forskjellsbehandling: Sæddonorsaken	337
6	Diskrimineringsvern i ujevn utvikling	341

KAPITTEL 11 OVERLAPPENDE GRAVIDITETER OG FORELDREPENGER. OM LESBISKE MØDRES MØTE MED EN HETERONORMATIV ORDNING 344

Thea Austgulen, Maria de Michelis Sperre og Ingunn Ikdahl

1	Den praktiske problemstillingen	344
2	Et historisk perspektiv	347
2.1	JURK som bidragsyter til utviklingen av kvinneverden	347
2.2	Fra en heteronormativ til en mangfoldig foreldrepengoordning?	348
3	Et sammensatt rettslig landskap: familierett, trygderett og diskrimineringsrett	350
3.1	Rettigheter i skjæringsfelt	350
3.2	Familierettslige regler om medmorskap	351
3.3	Trygderettslige regler om foreldrepenger og systemet som ligger til grunn for bortfallsregelen	351
3.4	Diskrimineringsretten	352

4	Bortfallsregelen i et bredere trygderettslig perspektiv	354
4.1	Gir foreldrepengeregelverket grunnlag for innskrenkende tolkning?	354
4.2	Regelens forhistorie	354
4.3	Bortfallsregelen og beskyttelse av barselperioden	355
4.4	Bortfallsregelens anvendelsesområde etter barselperioden	357
5	Bortfallsregelen i et diskrimineringsrettslig perspektiv	362
5.1	Diskrimineringsvern som skranke for bortfallsregelen	362
5.2	Diskrimineringsrettslige utgangspunkter og grunnlag for forskjellsbehandling ..	363
5.3	Forskjellsbehandling	364
5.4	Årsakssammenheng mellom forskjellsbehandlingen og diskrimineringsgrunnlagene	365
5.5	Er forskjellsbehandlingen likevel lovlig? Ldl. § 9 første ledd	367
6	Et bredere rettspolitisk perspektiv	372

KAPITTEL 12 DET STRAFFERETTSLIGE VERNET MOT DISKRIMINERING OG TRAKASSERING AV LHBT-PERSONER

375

River Hustad og Kjetil Mujezinović Larsen

1	Innledning til temaet: statens forpliktelse til å motvirke trakassering av LHBT-personer	375
2	Et sivilrettslig vern mot diskriminering er utilstrekkelig for å sikre likebehandling	379
3	Straffeloven §§ 185 og 186 og øvrig sentral lovgivning	381
3.1	Det strafferettslige vernet etter gjeldende norsk rett	381
3.2	Nærmere om straffelovgivningens bruk av begrepet «homofile orientering» ..	385
4	Hvorfor bør LHBT-personer ha et særskilt strafferettslig vern mot diskriminering og trakassering?	387
4.1	Hatkriminalitet som gruppedynamikk	387
4.2	Behovet for å fremheve konkrete grupper	390
4.3	LHBT-personer som en beskyttet gruppe	392
4.4	Belyse og avdekke årsakene til kriminalitet	395
4.5	Bekjempelse av fordommer mot en gruppe	397
4.6	Straff for krenkelse av gruppen	399
4.7	Sikre at hatkriminalitet tas alvorlig	401
5	Hat er ikke i seg selv kriminelt	402
6	Sammenfatning og konklusjon	406

KAPITTEL 13 RETT TIL FLYKTNINGSTATUS PÅ GRUNNLAG AV SEKSUELL ORIENTERING – FRA HANDLING TIL IDENTITET

408

Andrea Vige Grønningsæter

1	Introduksjon	408
2	Metode	410
3	Seksuell orientering – en handling, identitet eller følelse?	413
4	Utviklingen av seksuelle minoriteters rett til beskyttelse etter flyktningretten	414
4.1	Retten til flyktningstatus på grunnlag av seksuell orientering	414
4.2	Diskresjonskravet – en plikt til å skjule seksuell orientering?	416
5	Troverdighetsvurderingen – hvordan vurdere hvem som er en «ekte» lesbisk, homofil eller bifil asylsøker?	419
6	Utlendingsmyndighetens forståelse av seksuell orientering	422
6.1	Introduksjon	422
6.2	Hvordan definerer UDI og UNE seksuell orientering?	422
6.3	Fra gamle til nye stereotyper?	424
6.4	Selverkjennelsesprosessen – «å komme ut av skapet»	426

6.5	Deseksualisering av seksuell orientering	429
6.6	Betydningen av identitetskategorier	430
6.7	Risikoatferd – diskresjon i nye former?	431
7	Avsluttende bemerkninger	432
KAPITTEL 14 HOW TO MAKE A CREDIBLE AND GENUINE LGBT ASYLUM		
SEEKER: A DISCURSIVE PERSPECTIVE ON THE LEGAL DEVELOPMENTS		
IN NORWAY		434
<i>Deniz Akin</i>		
1	Introduction	434
2	Background	437
	2.1 The political context of LGBT rights in Norway	437
	2.2 Homonationalism and the ambiguous LGBT refugee	439
3	The empirical study	441
4	Analysis	443
	4.1 Caseworker perspective: Vulnerability as an indicator of genuineness	443
	4.2 The asylum seeker perspective: Rainbow splash	446
	4.3 The role of NGOs in supporting LGBT applicants: The rainbow splash in court ..	450
5	Conclusion: Between agency and vulnerability	452
LITTERATUR		454
REGELVERK, PRAKSIS M.V.		479
FORFATTERNE		494